

STRATEGINEN KOMMUNIKAATIO INFORMAATIOYHTEISKUNNAN KANSALLISTEN TAVOITTEIDEN EDISTÄMISESSÄ – realismista sosiaaliseen konstruktion

ARTO HIRVELÄ ja AKI-MAURI HUHTINEN

Arto Hirvelä on ye-majuri, joka osallistuu sotatieteen tohtorin jatkokoulutusohjelmaan

Aki-Mauri Huhtinen on ye-everstiluutnantti ja professori Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksella.

ABSTRACT

In this article we approach the question of Strategic Communication, which, as a yet unstructured concept, influences the way in which i.e. NATO organizes non-kinetic capabilities. The evolution of the concept has seen the transformation from psychological operations and electronic warfare to cyber operations, civil-military cooperation and influencing key audiences, which, during the past decades, have taken place as the result of the development of military operations in the Persian Gulf. We believe that Strategic Communication means that the sharing of information is organized in a manner that minimizes the possibility of a media spectacle as the result of a military operation. With their actions, the armed forces represent the domain of meaning, mediatization and misinterpretation. Strategic Communication organizes and coordinates the entire field of information flows.

Global communication and the 24/7 flow of information no longer stops at the national borders. The networked society does not stop for a moment, which blurs the boundary between the beginning and the end of issues. Strategic Communication is an example of how states and military organizations aim at continuous, simultaneous and parallel participation in all operational levels, ranging from the strategic-political to the tactical.

This article is based on Major Arto Hirvelä's doctoral dissertation Military Science (leadership) and the earlier research projects at the Department of Leadership and Military Pedagogy.

TIIVISTELMÄ

Tarkastelemme tässä artikkelissa strategista kommunikaatiota, joka vielä jäsentymättömänä käsitteenä vaikuttaa tapaan, jolla muun muassa Nato uudelleen organisoii niin sanottuja ei-kineettisiä suorituskykyjä. Matka psykologisesta ja elektronisesta sodankäynnistä tietoverkko-operaatioihin, siviili-sotilasyhteistyöhön ja avainhenkilöihin vaikuttamiseen on kulkenut läpi kylmän sodan ajan ja kehityskulku näkyy viimeisten vuosikymmenien Persianlahden sotilasoperaatioissa. Strateginen kommunikaatio tarkoittaa informaation vaihtamiseen liittyvän toiminnan organisoimista niin, että asevoimat minimoivat niiden toiminnan aiheuttaman mediaspektaakkelin mahdollisuuden. Toiminnallaan asevoimat edustavat aikamme informaatio-

yhteiskunnalle aina merkitysten, uutisoinnin ja ylitulintojen aluetta. Strateginen kommunikaatio organisoii ja koordinoii koko informaation virtaamisen kenttää.

Globaali kommunikaatio ja informaatiovirtojen 24/7-kulku ei pysähdy enää valtioiden rajoille. Verkottunut maailma ei lepää hetkeäkään, minkä vuoksi asioiden alun ja lopun välinen raja hämärtyy. Strateginen kommunikaatio on yksi esimerkki siitä, kuinka valtiot ja puolustusyhteisöt pyrkivät jatkuvasti toimimaan kaikilla tasoilla strategis-poliittisista tavoitteista aina taktisen toiminnan alaan samanaikaisesti ja rinnakkain.

Tämä artikkeli perustuu majuri Arto Hirvelän johtamisen alan sotatieteelliseen väitöskirjatyöhön sekä Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksen aikaisempiin tutkimushankkeisiin.

JOHDANTO

Strategisella kommunikaatiolla tarkoitetaan viranomaisyhteistyön, diplomatian, julkisuussuhteiden hoidon ja sotilaallisten informaatio-operaatioiden keinoin edistettyä valtion kansallisten etujen ajamista (Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011). Käsitteenä strateginen kommunikaatio on kohtuullisen uusi. Strategisen kommunikaation määritelmiä asevoimiin liitettyä alkoi esiintyä 2000-luvun alussa, mutta vasta vuoden 2006 jälkeen määritelmä on alkanut vakiintua nykyiseen muotoonsa. Tuolloin strateginen kommunikaatio määriteltiin Yhdysvaltojen puolustusministeriön katsauksessa Quadrennial Defense Review Strategic Communication Execution Roadmap (DoD 2006, 3). Myöhemmin strategista kommunikaatiota on määritelty eri tavoin ja esimerkiksi Natossa laadittu määritelmä poikkeaa yhdysvaltalaisesta merkittävästi.

Strategisen kommunikaation tarve perustuu informaatioympäristön muutokseen. Nykyaikaisen teknologisen kehityksen ja tiedonvälityksen menetelmien kasvun tuomat jatkuvat ja nopeat informaatiovirrat vaativat valtiolta reagointikykyisiä, joustavia prosesseja sekä kykyä säilyttää ja tehostaa valtiollista vaikutusvaltaa ja uskottavuutta. Strateginen kommunikaatio on kehittynyt vastaamaan tähän informaatioympäristön muutoksen tuomaan haasteeseen koko valtion yhdenmukaisin toimenpitein. (JFC 2010, xi) Strategisen kommunikaation taustalla ovat jo nykyiseenkin informaatioympäristöön liittyvät peruseriaatteet. Informaatioympäristössä tiedottaminen, suostuttelu ja vaikuttaminen ovat tärkeitä, ja niiden tehokas toteuttaminen vaatii selkeitä päämääriä. Ristiriitaisten viestien ehkäisemiseksi tarvitaan koordinaatiota ja asioiden yhdenmukaistamista. Myös toimenpiteet lähettävät viestejä ja vaativat siten yhdenmukaistamista. (Paul 2011, 4) Strategisessa kommunikaatiossa korostetaan valtion eri toimijoiden yhteistä perusviestiä ja sen kautta syntyvää toiminnan yhtenevyyttä. Koska informaatioympäristön luonne on monitahoinen, perusviestin integroimista tarvitaan maineen ja julkisuuskuvan eheyden aikaansaamiseksi. Elämme yhä vahvemmin nopeasti vaihtuvissa mielikuvissa, mikä vaatii vaurautumista nopeaan mielipideilmaston muutokseen. (Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011)

Maaillamme on yhtä aikaa sekä globaali että paikallinen. Seuraamme maailmantaloutta ja riskejä usein kansallisista ja paikallisista silmälasein. Tämä on siis keskeinen haaste, kun luomme muun muassa turvallisuuteen liittyä ratkaisuja. Toisaalta globaalit prosessit, erityisesti talous ja kansainvälinen politiikka, unohtavat paikallisuuden merkityksen erilaisten strategioiden toimeenpanemisen lähtökohdina. Usein erityiset kulttuuriset piirteet muuttavat strategiseksi tarkoitettua viestiä. (Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011)

INFORMAATIOYHTEISKUNTA

Informaatioyhteiskunnan toimivuus on sidoksissa sekä energian ja sähkön saatavuuteen että informaation hyödyntämiseen. Teknologinen informaatioympäristön muutos vaikuttaa myös kansalliseen turvallisuuteen, maanpuolustukseen ja kansalaisten turvallisuuden tuntemuksiin. Informaatiojärjestelmien käyttö antaa poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia vaikutusmahdollisuuksia, mutta tekee samalla haavoittuvaksi mahdollisen vastapuolen vastaaville toimenpiteille. Kuluva vuosituhannen ongelmana onkin yhteisöjen ja luottamuksen ylläpitäminen globalisoituvilla markkinoilla, missä tehtävässä myös medialla on roolinsa. (Uusitalo 2000, 86). Median lisäksi erityisesti henkilökohtaisten viestien merkitys yksilöiden turvallisuudentuntemuksille on lisääntynyt. Koskaan aikaisemmin planeettamme ei ole ollut näin yhteen liitetty ja monikulttuurinen kuin tällä hetkellä. Sosiaalinen media mahdollistaa kielen ja paikallisten tapojen tai ideologian yhdistämien ihmisten sitoutumisen globaalisti. Seuraava sukupolvi ylittää rajat ja kulttuurit ja elää jo osittain ilman perinteisen kodin käsitettä. (Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011)

Informaatioympäristössä tapahtuneen kehityksen myötä rauhan, kriisin ja sodan rajat ovat hämärtyneet. Samalla sotilaallisen toiminnan, sotilaan ja aseiden, määrittäminen sekä sotilas- ja siviilikohteiden selkeä erottaminen ja määrittäminen ovat vaikeutuneet. Informaatio-operaatioiden rajaaminen vain asevoimien toiminnaksi on ongelmallista, kun vaikuttamisen toteuttajana voi olla esimerkiksi toimittaja tai viruksia tehtaileva nörtti. Samoin ongelmallista on verkossa tapahtuvan rikollisuuden ja toisen valtion tekemän hyökkäyksen erottaminen toisistaan. (Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011) Informaation merkitys kansainvälisen politiikan työvälineenä on tuotu esiin kansallisissa turvallisuusstrategioissa vähintään 1980-luvulta alkaen. Informaatiota on luonnehdittu strategiseksi avainmenetelmäksi fundamentaalisen politiikan ja ideologisten suuntausten globaalissa muokkaamisessa. (Kuehl 2000, 277) Ei liene yllätys, että Clausewitzin sotataidon teorian mukaisena politiikan työvälineenä asevoimat on tiedostanut informaatiolla vaikuttamisen merkityksen ja luonut menetelmiä, kuten informaatio-operaatiot, käydäkseen sota informaatioympäristössä.

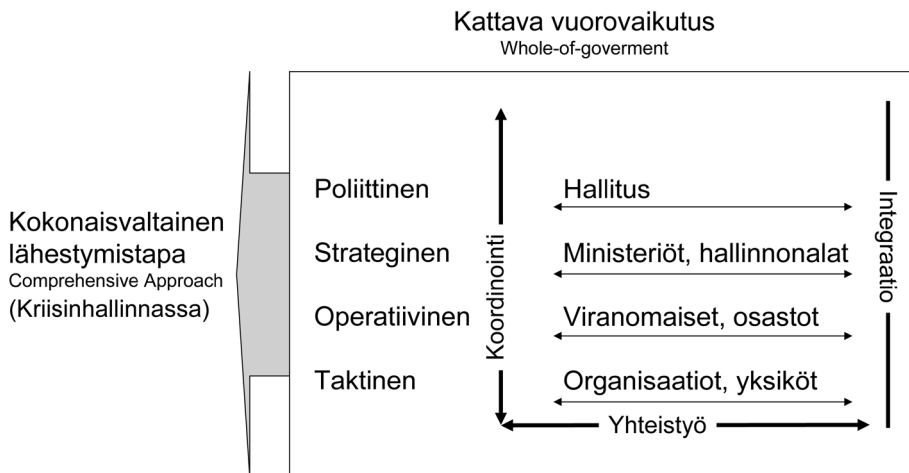
Nykypäivän 24/7- uutissyklissä valtioiden haasteena on täyttää ulkopoliittisia ta-

voitteita julkisuusdiplomatian keinoin. Kilpailu huomiosta ja vaikutusvallasta maailmalla on yhä kovempaa. Toisen valtion kansalaisten mielenkiinnon ja myötämielisen suhtautumisen saavuttaminen edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta jossain muodossa. Ulkopoliittisen vaikutusvallan lisäksi valtion menestyminen edellyttää taloudellista kilpailuetua muihin valtioihin verrattuna, ja sitä haetaan erityisesti pitkälle teollistuneissa maissa *maabrändin* avulla. Aulan ja Heinosen (2011, 8) mukaan yksikään yritys ei voi menestyä taloudellisesti, ellei sillä ole hyvän maineen tuomaa legitimitettä yhteiskunnassa ja markkinoilla, joilla se toimii. Mitä parempi Suomen maabrändi on, sitä paremmin suomalaiset pärjäävät maailmalla matkailijoina ja kaupantekijöinä tai poliittisten etujemme edistämässä ja kansainvälisen yhteistyön rakentamisessa (Ulkoasianministeriö 2011). Maailmalla tehdään päivittäin Suomea ja suomalaisia koskevia ratkaisuja, jotka perustuvat Suomen hyvään maineeseen – tai jossain tapauksissa jopa uskottavaan puolustuskykyyn. Maineesa ovat tunteet pelissä, ja keskeinen maineen rakentumisen tekijä onkin *emotional appeal* eli emotionaalinen vetovoima (Aula & Heinonen 2011, 15–16). Julkisuusdiplomatiaa tukevalla positiivisella maabrändillä on vaikutusta esimerkiksi yritysten kilpailukykyyn, kilpailuun osaavasta ulkomaisesta työvoimasta ja investoinneista sekä matkailuun ja kulttuurivientiin. Suomen kaltaisessa ulkomaista riippuvaisessa maassa positiivisesta maabrändistä hyötyvät kaikki. Rakennettua maabrändiä tulisi strategisen kommunikaation periaatteiden mukaisesti viestittää kaikilla tasoilla.

STRATEGINEN KOMMUNIKAATIO JA KOKONAISVALTAINEN KRIISINHALLINTA

Kriisinhallinnassa läntisten asevoimien lisääntynyt osallistuminen operaatioihin, joissa mukana on yhä enemmän sotilaallisia toimijoita, korostuvat kokonaisvaltaisen suunnittelun periaatteet. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan (*comprehensive approach*) mukaisissa operaatioissa strateginen kommunikaatio on komentajan ja esikunnan tärkeimpiä työkaluja taistelussa mielistä ja sydämistä. Asevoimat on varsinkin kriisinhallintaoperaatioissa kohdannut vanhan clausewitzilaisen periaatteen, jonka mukaan sota ei ole päättynyt ennen kuin myös vastustajan tahto on murrettu, vaikka vastustaja olisi menettänyt maansa eikä kykenisi enää muuten jatkamaan taistelua (Clausewitz 2008, 37).

Valtiot käyttävät informaatiota välineenä poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallinnonalat ja asevoimat taas hyödyntävät informaatiota vaikuttamisessa. Asevoimilla on omat tavoitteensa, jotka se pyrkii saavuttamaan käyttämällä myös informaatiotoimintoja. Vastustajan kukistaminen taistelulentällä on vain sotilaallisen operaation ensimmäinen vaihe. Lopullinen operaation onnistuminen, poliittisten tavoitteiden saavuttaminen, riippuu siitä, miten hyvin kansalaiset saadaan hyväksymään muuttunut hallinnollinen tilanne. (Trent and Doty 2009, 163) Valitettavasti asevoimien toteuttamat informaatiotoimenpiteet ovat toisinaan poliit-

Kuva 1: Eri toimijoiden vuorovaikutus

tisten tavoitteiden vastaisia. Ristiriitaa taktisen tason toimenpiteiden ja poliittisten tavoitteiden välillä pyritään vähentämään strategisen kommunikaation avulla. Strateginen kommunikaatio pyrkii kaikilla tasoilla muokkaamaan informaatioympäristöä poliittisten tavoitteiden suuntaan. Informaatio toimintoja käytettäessä asevoimien komentajille tärkein asia on se, miten operaatio tukee poliittisten tavoitteiden saavuttamista. (Darley 2009, 111) Kuvassa 1 on esitetty eri toimijoiden vuorovaikutus strategisen kommunikaation ja kokonaisvaltaisen tai laaja-alaisen kriisinhallinnan mukaisesti.

Informaatioaikakaudella strateginen, operatiivinen ja taktinen taso ovat aikaisempaan verrattuna yhä enemmän limittyneet keskenään, mikä vaatii laadukkaampaa yhteistyötä ja johtamista kaikilla konfliktin hoidon osa-alueilla. Kansainvälisen turvallisuusympäristön monimuotoisten haasteiden hallitseminen vaatii nykyisissä sotilasoperaatioissa harkintaa ja informaatio toimintojen yhdistämistä kaikkiin prosesseihin – analysointiin, suunnitteluun, toteutukseen ja tulosten arviointiin. Vastaavasti tällainen integraatio vaatii, että kaikki päätöksentekijät ymmärtävät toimenpiteidensä vaikutukset informaatioympäristössä. Informaatio toiminnot eivät ole vain tarkoituksenmukaista informaation käyttöä kommunikoimalla, vaan sanojen ja tekojen yhdistelmä, jolla saavutetaan lopullinen haluttu vaikutus. (NATO Bi-SC 2010, 9)

Nykyisissä konflikteissa korostuvat monimutkaiset riippuvuus suhteet eri toimijoiden välillä. Kriisien taustalla on yleensä sekava verkko ristiriitaisia historiallisia, poliittisia, sosiaalisia, uskonnollisia, sotilaallisia, taloudellisia ja kulttuurisidonnaisia tavoitteita. Operaatioalue tai taistelutila, jossa monikansallinen sotilasliittouma toimii, on muuttunut. Se on täynnä keskenään sidoksissa olevia, liittouman tavoitteita

tukevia tai haittaavia toimijoita omine tavoitteineen. Monimutkaisen toimintaympäristön ymmärtäminen vaatii kaikkien konfliktiin vaikuttavien tekijöiden ymmärtämistä ja kokonaisvaltaista lähestymistä. Natossa on tunnistettu taistelutilasta kuusi vaikuttavaa elementtiä: poliittinen, sotilaallinen, taloudellinen ja sosiaalinen elementti sekä infrastruktuuri ja informaatio. Analysoimalla kaikkien niiden kautta toisiinsa sidoksissa olevien toimijoiden tavoitteet, vahvuudet ja heikkoudet voidaan arvioida heidän käyttäytymistään ja toimenpiteitään. Systeemianalyysin perusteella saatua tietoa hyödynnetään kaikilla tasoilla päätettäessä, millä toimenpiteillä taistelutilassa olevat toimijat saadaan käyttäytymään liittouman tavoitteita palvelevalla tavalla.

Väkivaltaisia ryhmittymiä vastaan taisteltaessa on kohdattu informaatioympäristön todellisuus, jossa jokainen vangittu ja tapettu terroristi tai kapinallinen synnyttää uusia vastustajia (Paul 2011, 1). Vaikka ryhmittymiä vastaan on kyetty toimimaan fyysisesti, ei toimenpiteillä ole saavutettu vaadittuja tavoitteita tai tavoitteet on jopa asetettu väärin. Esimerkiksi Afganistanissa alueiden rauhoittaminen fyysisellä läsnäololla ja kapinallisia jahtaamalla ei ole onnistunut, koska juuri se kaikkineen ylilyönteineen ja siviilitappioineen on antanut pohjaa kapinallisten retoriikalle ja lisännyt värväytymistä miehittäjiä vastaan. Terroristien jahtaamisessa ei ole muistettu clausewitzilaista periaatetta jonka mukaan vihollinen ei ole voitettu, ennen kuin väestön vastarinta on myös murrettu (Clausewitz 2008, 37). Väestön vastarintaa ei kyetä muuttamaan tueksi pakolla, vaan se täytyy voittaa positiivilla toimenpiteillä ja psykologisella vaikuttamisella.

Kokonaisvaltaisessa lähestymistavassa on hyväksytty se, ettei konflikteja pystytä ratkaisemaan yksistään sotilaallisella voimalla. Tarvitaan tarkoituksenmukaisempaa ja kattavampaa suunnittelua sekä sen perusteella sotilas- ja siviiliresurssien tehokasta hyödyntämistä ja yhtenäisiä toimenpiteitä konfliktien ratkaisemiseksi. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan periaatteiden sisällyttäminen operatiiviseen suunnitteluun vaatii aktiivista yhteistyötä ja läpinäkyvyyttä kriisinhallinnan eri yhteistyösapuolten kesken.

REALISMI JA KONSTRUKTIVISMI STRATEGISEN KOMMUNIKAATION TAUSTALLA

Realismin näkökulmasta nykyisessä kansainvälisessä politiikassa valtio on tärkein toimija, koska se ei ole vastuussa millekään ylemmälle poliittiselle taholle. Valtiolla on ylin päätäntävalta aluettaan ja kansalaisiaan koskevilla asioissa, eikä sen globaalia asioiden hoitoa ohjaa mikään ylempi taho. Realismin mukaan kansainvälinen politiikka on jatkuvaa taistelua vallasta. (Kegley & Blanton 2011, 33) Taistelu ei yleensä ole kineettistä ja fyysistä sotaa, vaan taistelua mielikuvista ja toisten käyttäytymisen ohjaamista sekä sisäisten että ulkoisten poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Clausewitzin (1989) sodankäynnin teorian mukaan sota on voimankäyttöä, jol-

la pakotetaan vihollinen toimimaan halutulla tavalla. Se ei ole pelkästään poliittinen toimenpide vaan todellinen poliittinen työväline ja politiikan jatke. Huomiota toisaalle ohjaavan sodankäynnin teorian (*diversionary theory*) mukaan poliittiset johtajat synnyttävät konflikteja toisten valtioiden kanssa lisätäkseen valtion sisäistä kiinteyttä ja vallitsevan johtajuuden hyväksyntää. Sisäiset kriisit muutetaan kansainvälisiksi, koska sisäistä vastustusta kokevat johtajat ajautuvat lietsomaan kansainvälisiä konflikteja toivoen, että heidän kansalaisensa eivät ole niin kapinhaluisia, jos heidän huomionsa saadaan käännettyä ulkoiseen uhkaan. (Kegley 2008, 428) Ulkoisen uhkan ja kansainvälisen konfliktin ei tarvitse olla fyysinen, vaan se voi olla myös uhka kansallista identiteettiä kohtaan ja kohdistua mielikuviiin. Riippumatta konfliktin syistä kaikista tärkein, kauaskantoisin ja kokonaisvaltaisin päätös, jonka poliittiset ja sotilaalliset päättäjät joutuvat Clausewitzin mukaan tekemään, on vahvistaa, minkälaiseen sotaan he ovat ryhtymässä. (Clausewitz 1989, 89) Vaatiiko konflikti fyysistä yhteenottoa ja kineettisen voiman käyttöä (*hard power*), vai käydäänkö taistelu vain mielikuvista ja mielipidevaruudessa (*soft power*).

Kylmä sota ei ollut kineettinen ja fyysinen sota, vaikka ydinaseet olivatkin merkittävä osa sitä, tai ainakin mielikuvat ydinaseista. Kylmän sodan aikaan, jolloin strateginen sodankäynti tarkoitti nimenomaan ydinsotaa ainakin Yhdysvalloissa ja Neuvostoliitossa, taistelut käytiin mielikuvista. Clausewitzin (2008, 97) mukaisesti suuri voitto voidaan saavuttaa psykologisilla vaikutuksilla. Kylmä sota oli kilpailua siitä, kumpi kahdesta suurvallasta miellettiin vahvemmaksi ja kumman ideologia paremmaksi. Kylmän sodan kumpikin osapuoli näki itsensä hyveellisenä ja rauhaa rakastavana ja toisen osapuolen epäluotettavana, aggressiivisena ja korruptoituneen hallinnon ohjaamana. (Kegley & Blanton 2011, 13) Siten kylmän sodan päättymistä lopulta ei voida kattavasti selittää realismin näkökulmasta. Realismin peruskysymyksiä kansainvälisessä politiikassa on, kuinka haavoittuvat ja itsekeskeiset valtiot selviytyvät maailmassa, kun ne ovat epävarmoja muiden kyvyistä ja aikomuksista. Kylmän sodan päättyminen voidaan perustella kattavammin konstruktivismiin näkökulmasta, jonka peruskysymyksiä taas on se, miten käsitykset ja identiteetit kehittyvät, muuttavat ja muokkaavat maailmanpolitiikkaa. (Kegley & Blanton 2011, 47)

Realismin ja Clausewitzin sodankäynnin teorian mukaisesti strateginen kommunikaatio on yksi tapa koordinoida hyökkäystä toisen valtion identiteettiä vastaan. Koska realismin mukaan kansainvälinen politiikka on taistelua vallasta, on strateginen kommunikaatio sen mukaan vain jälleen uusi nimitys samoille vanhoille vaikuttamiskeinoille, varsinkin kun käytössä on vastaavia vaikuttamisen termejä, kuten havaintojen hallinta (*perception management*). Strategisen kommunikaation ei kuitenkaan tarvitse olla vain päivitetty versio havaintojen hallinnasta. Varsinkin kun strategisen kommunikaation toimenpiteet voivat kohdistua ystävällismielisiin kohdeyleisöihin, sitä ei voi kuvailla hyökkäykseksi.

STRATEGINEN KOMMUNIKAATIO

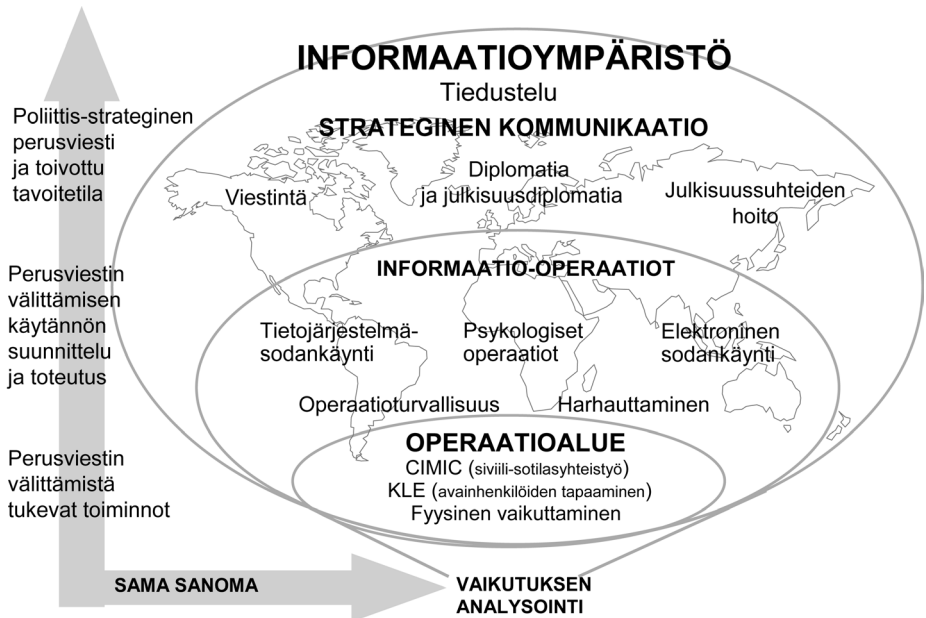
Sotilaallisissa operaatioissa taktisen tason toimenpiteet ovat aiheuttaneet strategisen tason negatiivisia vaikutuksia. Taktisen ja operatiivisen tason johtajat eivät ole tunteet poliittisen tai strategisen tason tavoitteita. Tällöin taktisen tason tavoitteiden saavuttaminen voi olla ristiriidassa strategisten tavoitteiden kanssa. Tämä ei ole ollut ainut ongelma. Koska valtion eri hallinnonalojen tavoitteet operaatioissa voivat olla poikkeavia eivätkä hallinnonalat koordinoi tavoitteitaan, syntyy ristiriitaisia sanomia, jotka heikentävät luottamusta valtiota ja eri toimijoita kohtaan operaatio-alueella. Strategisen kommunikaation tavoitteena on yhdenmukaistaa kaikki operaatioalueella levitettävät viestit niin, että presidentistä yksittäiseen sotilaaseen kaikki viestittävät samaa sanomaa (Helmus yms. 2007, xiii).

Strateginen kommunikaatio on sekä ymmärretty että määritetty useilla eri tavoilla. Yhdysvalloissa, josta käsite on lähtöisin, pyritään edelleen yhtenäistämään määritelmää ja selkeyttämään sen sisältöä. Osa sotilasjohtajista, kuten esikuntapäälliköiden neuvoston puheenjohtaja amiraali Mullen (2009), halusi jopa luopua koko termistä sen aiheuttamien monien eri tulkintojen ja käytännönläheisyyden puutteen takia. Strateginen kommunikaatio sekoitetaan usein erityisesti toisen vaikuttamisen termin, *julkisuusdiplomatia* (*public diplomacy*), kanssa. Toisinaan julkisuusdiplomatia ymmärretään strategisen kommunikaation toteuttamisen menetelmäksi, ja toisissa lähteissä taas strateginen kommunikaatio on osa julkisuusdiplomatiaa. (Paul 2011, 2–3) Ennen strateginen kommunikaatio -termiä on myös käytetty sen kanssa yhteneviä määreitä sisältävää termiä *havaintojen hallinta*. Mielipiteisiin vaikuttamisen eri termien yhtenevyys ja hierarkkisuus on vaikeuttanut strategisen kommunikaation ymmärrettävyyttä.

Strateginen kommunikaatio on kansallisten tavoitteiden edistämistä mielikuviin vaikuttamalla ja kokonaisvaltainen lähestymistapa. Se on sanoman ja toiminnan yhtenevyttä, viranomaisten yhteistoimintaa sekä strategisella tasolla määritetyn sanoman levittämistä eri välinein kaikilla toiminnan tasoilla – kotimaa, ulkomaat, strateginen, alueellinen, paikallinen. Strategisen kommunikaation mukaisesti viestintä on toisaalta yhdenmukaista ja johdettua, luotettavaksi koettua ja uskottavaa, ymmärrettävää ja ymmärtävää (kohdeyleisön huomioivaa), sidoksissa poliittisiin ja strategisiin tavoitteisiin ja toisaalta toimenpiteitä (jokainen teko lähettää viestin). Strateginen kommunikaatio ja sen käytännön toteutuksen välineet informaatioympäristössä voidaan esittää kuvan 2 mukaisesti.

Strateginen kommunikaatio sisältää sekä oman maineenhallinnan että toisen valtion identiteettiin kohdistuvan vaikuttamisen. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti kun kaikki toimijat, sekä sotilas- että siviiliorganisaatiot, työskentelevät saman päämäärän mukaisesti kriisinhallinnassa ja kriisien ehkäisyssä ja samalla viestittävät strategisella tasolla parhaimpia kansallisia käytäntöjä ja ominaisuuksia edistääkseen yhteistä hyvinvointia, kansallisten vaikutuskeinojen hallinta ja negatiivisten

Kuva 2: Strategisen kommunikaatio

vaikutusten välttäminen tuottavat positiivisen tuloksen. Jos haluamme näyttää hyvää esimerkkiä, meidän tulee myös elää sen mukaisesti. Strategisen kommunikaation haasteet eivät yleensä ole viestinnällisiä ongelmia vaan toimintatavoista, koordinaation puutteesta ja toteutuksesta johtuvia. Diplomatian tai psykologisten operaatioiden viestit eivät voi olla ristiriidassa sen kanssa, miten me todellisuudessa toimimme. Pelkkä hyvä aikomuskaan ei riitä, jos käytännön toimenpiteet eivät vastaa sanomaa. Nietzsche (2009, 19) mukaan jos toiminnan lopputulos on negatiivinen, on helpoa unohtaa, miten hyvä alkuperäinen tarkoitus oli. Hyvätkin aikomuksen toteutettuna väärin saavat aikaan negatiivisen vaikutuksen.

Avainhenkilöihin vaikuttaminen (*key leader engagement*, KLE) on tullut yhä tärkeämmäksi tavaksi vaikuttaa strategis-operatiivisella tasolla ja varmistaa valitun ja halutun narratiivin vaikuttavuus. Avainhenkilöihin vaikuttaminen perustuu pitkälti diplomatian ja neuvottelutaitojen käyttöön sotilaallisissa toiminnoissa. Poliittinen kommunikaatio siirtyy informaatioaikana yhä matalammalle tasolle, ja se nopeuttaa verkostoissa metasanomien vaikuttavuutta. Avainhenkilöihin vaikuttaminen on yksi strategisen kommunikaation päävälineistä. Lisääntyneet elektronisen sosiaalisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön mahdollisuudet helpottavat viestintää eri kansojen välillä. Sosiaalisen median myötä tietynlainen massaindividualismi on tullut mahdolliseksi. (Virilio 2010, 89) Realismin näkökulmasta strategisen kommunikaatio hyökkää toisen valtion identiteettiä vastaan, kun taas konstruktivismiin näkökulmasta strategisella kommunikaatiolla tulee rakentaa totuudenmukainen ja houkutteleva malli yhteiskunnasta ja viestittää se kohdeyleisöille.

Lähteet

- Aula, Pekka & Heinonen, Jouni 2011. M2 Maineen uusi aalto. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Clausewitz 2008. On War. Kääntänyt J.J. Graham, Digireads.com Publishing. Saatavilla <http://books.google.fi> (18.11.2011)
- Darley, W. M. 2009. Clausewitz's Theory of War and Information Operations. Teoksesta David, G. J. & McKeldin III, T. R. (toim.) Ideas as Weapons - influence and Perception in Modern Warfare. Washington D.C.: Potomac Books.
- DoD, U.S. Department of Defense 2006. Quadrennial defense review strategic communication execution roadmap. Washington DC: U.S. Government Printing Office. Saatavilla: <http://www.defense.gov/pubs/pdfs/QDRRoadmap20060925a.pdf> (13.8.2012)
- Helmus, Todd C., Paul, Christopher & Glenn, Russell W. 2007. Enlisting Madison Avenue, The Marketing Approach to Earning Popular Support in Theaters of Operation. Santa Monica: RAND.
- Huhtinen, Aki-Mauri 2011. Huhtinen: Kenen etuja Wikileaks palvelee? Verkkootikkeli kohteessa Maanpuolustuskorkeakoulu/ Ajankohtaista/ Artikkelit. Saatavilla: <http://puolustusvoimat.fi/portal/puolustusvoimat.fi> (9.8.2011)
- JFC, US Joint Forces Command 2010. Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy. Version 3.0. Suffolk: Joint Warfighting Center.
- Kegley, C. W. Jr. & Blanton, S. L. 2011. World Politics, Trend and Transformation. Boston: Wadsworth.
- Kegley, C. W. Jr. 2008. World Politics, Trend and Transformation. Boston: Wadsworth.
- Kokonaisturvallisuuden verkkoartikkelisarja 2011. 9.6 psykologiset operaatiot. Saatavilla: <http://puolustusvoimat.fi/wcm/Erikoissivustot/kokonaisturvallisuus/Suomeksi/Henkinen+kriisinkestävyys/9.6/> (9.8.2012)
- Kuehl, Daniel 2000. The Information Component of Power and the National Security Strategy. Teoksesta Dearth, Douglas H. ja Campen, Alan (toim.) Cyberwar 3.0: The Human Factor in Information Operations and Future Conflict. Virginia: AFCEA International Press.
- Nato Bi-SC. 2010. Information Operations Reference Book. Version 1.
- Paul, Christopher 2011. Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates. Santa Barbara: ABC-CLIO, LCC.
- Trent, S. & Doty, J. L. 2009. Marketing: An Overlooked Aspect of Information Operations, Teoksesta David, G. J. & McKeldin III, T. R. (toim.) Ideas as Weapons - influence and Perception in Modern Warfare. Washington D.C.: Potomac Books.
- Ulkoasiainministeriö, Viestintä- ja kulttuuriosaston julkisuusdiplomatian yksikkö 2011. Julkisuusdiplomatia – "Winning Others on Our Side", artikkeli verkkosivuilla. Saatavilla: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeId=42397&contentlan=1&culture=fi-FI> (21.8.2012)
- Uusitalo, Liisa 2000. Yhteisöllisyys Virtuaalimarkkinoilla. Teoksesta Ilkka Niiniluoto (toim.) Maailman Henkinen Tila ja Tulevaisuus. Keuruu: Otava.
- Virilio, Paul 2010. University of disaster. Kääntänyt Julie Rose. Cambridge: Polity Press.